

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

500
POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

Programa per a ús dels estudiants de "Relacions
Internacionals" de la Facultat de Ciències de la
Informació.

curs 1979-1980

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

Introducció a la Teoria de la Política Internacional

1. L'estudi de la Política Internacional: Conceptes bàsics. La Política Internacional com a objecte específic de la Ciència Política. El marc de referència interdisciplinar.
2. Política Exterior i Política Interior.
3. El medi internacional. L'anàlisi factorial: les aproximacions geogràfica, demogràfica, tecnològica, ideològica i econòmica.
4. Els actors de la Política Internacional. Els Estats: l'estudi de la política estrangera. Les organitzacions interestatals. Les forces transnacionals: Els organismes internacionals no governamentals. La opinió pública internacional. Les empreses transnacionals. El paper de l'individu en la política internacional.
5. L'acció internacional. El Dret i la violència: Diplomàcia i Dret Internacional. L'estrategia militar. El conflicte internacional: introducció a l'estudi de casos.

La Política Internacional Contemporània

1. Sobre la noció de temps en Història i en Ciència Política. Sistema i models en política internacional: Del sistema d'equilibri de poders al sistema bipolar feble.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

Conflictes interimperialistes i recurs a la guerra generalitzada.

1. Sobre el concepte d'imperialisme. Causes i característiques de la I guerra mundial.
2. Guerra i Revolució. La política exterior de les potències durant la guerra. L'impacte de la Revolució Soviètica en la política internacional. La doctrina leniniana sobre la pau. El Tractat de Brest-Litovsk (1918). La qüestió de les fronteres de la Rússia Soviètica. La revolució a l'Europa central: Alemanya, Hongria. La reacció dels governs occidentals. Aïllament i intervenció: la política del "cordó sanitari" i el seu fracàs.
3. Les conseqüències de la guerra. Els Tractats de Pau i els reajustaments territorials. El nou mapa polític europeu: el principi de les nacionalitats i els nous estats. Les conseqüències econòmiques: Alemanya la qüestió de les reparacions.

El sistema de Versalles, intent de construcció d'un sistema internacional.

1. La Societat de Nacions. Antecedents: les Conferències de La Haia (1899, 1907). El "wilsonisme".
2. El Pacte de la Societat de Nacions. Organització i funcionament. Colonialisme i societat internacional: el règim de mandats.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLÍTICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

3. La recerca d'una estratègia global: La seguretat col·lectiva i el desarmament. La seguretat col·lectiva en el marc de la Societat de Nacions: El Protocol de Ginebra (1924). Els acords intergovernamentals: El pacte Brinad-Kellog(1928). Limitació d'armaments i desarmament. Les propostes de la Societat de Nacions. La Conferència de Desarmament i el seu fracàs.

Crisi econòmica i desequilibri internacional

1. La qüestió de les reparacions i els projectes de reconstrucció econòmica d'Europa. El problema del Ruhr. Els plans Dawes (1924) i Young (1929).
2. Els Acords de Locarno (1925).
3. El reconeixement internacional de la Unió Soviètica. Del Tractat de Rapallo a l'ingrés en la Societat de Nacions.
4. Les internacionals obreres i la política internacional. La qüestió colonial. L'enfrontament ideològic: del "socialfeixisme" a la formació dels Fronts Populars.
5. Els Estats Units entre aïllacionisme i intervenció. Crisi econòmica i crisi política. 1929. La debilitat de les democràcies liberals. El "new deal".

L'ascens dels feixismes

1. Reivindicació teòrica de la violència com a estri fonamental de la política exterior. El model italià.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLÍTICA

POLÍTICA INTERNACIONAL
Prof: Jesús M. Rodés

La recerca de l'espai colonial. El nazisme. Nacionalisme i "lebensraum". La construcció del III Reich. La política d' "anschluss" i la reacció de les potències. El rearmament alemany. Els feixismes a l'Europa central i oriental. La guerra civil espanyola i les seves repercussions internacionals. La No-intervenció i les seves violacions. Incapacitat diplomàtica de la Societat de Nacions.

2. Democràcies occidentals i nazi-feixisme: l'estratègia de l'"apaivagament". L'eix Roma-Berlin. La "gran Alemanya" i la política austriaca: l'ocupació. La qüestió dels Sudetes. La lectura nazi del principi d'autodeterminació dels pobles. Els pactes internacionals entorn de la seguretat txecoslovaca. Les garanties internacionals. La conferència de Múnic i l'ocupació i el desmembrament de Txecoslovàquia. Dantzig i l'ocupació de Polònia.

La II guerra mundial

El "nou ordre europeu". Ocupació i Resistència. La Unió Soviètica i les democràcies occidentals davant la guerra. El pacte germano-soviètic i les seves conseqüències. La generalització del conflicte: l'atac nipó a Pearl Harbour i l'entrada en guerra dels Estats Units. L'economia de guerra nordamericana. L'agressió nazi a la Unió Soviètica. La consolidació de les aliances. Els principis ideològics: La "Carta de l'Atlàntic".

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

El "segon front". Les previsions sobre la reestructuració del món en acabar la guerra. Les Conferències Interaliades: Teheran, El Caire, Ialta. La qüestió italiana a la caiguda del feixisme. Arees d'influència dels aliats i projectes de divisió d' Alemanya. L'impacte de l'arma atòmica i l'acabament del conflicte. La rendició del Japó.

La postguerra

1. Ocupació cuatripartita d'Alemanya. El cas de Berlin. La modificació de les fronteres europees i el problema dels desplaçats. La "debacle" econòmica a Centroeuropa. Els desacords polítics entre els ocupants. Nuremberg. Els nous règims de l'Europa oriental. El model de les "democràcies populars". El cas iugoslau. La reconstrucció de l'Europa occidental. Els governs de concentració: Italia, França, Belgica. La victòria electoral del laborisme britànic.
2. Els moviments d'alliberament nacional a Àsia. La decadència de l'Imperi Britànic: India, Pakistà, Birmanàia. La fi del colonialisme neerlandés: Indonèsia (1949). La revolució xinesa i el naixement de la Republica Popular (1948). El conflicte del Tibet (1950).

El sistema de Nacions Unides, un nou ordre internacional

La guerra contra el feixisme i les bases teòriques del

sistema: de la Declaració Interaliada del 1941 als acords de Dumbarton Oaks (1944). La Conferència de San Francisco. La Carta de les Nacions Unides. L'esperit de la Carta. Nacions Unides i oligopoli decisor: el Consell de Seguretat i el dret de veto. Els organismes de Nacions Unides i llur funcionament. Els organismes especialitzats.

La guerra freda

1. Els orígens de la guerra freda. la "doctrina Truman" i l'establiment de l'àrea d'hegemonia nordamericana. El "plàn Marshall" i la remodelació política i econòmica de l'Europa occidental. Establiment i consolidació dels blocs. La construcció del sistema d'interdependència a l'Europa de l'Est. El Kominform.
2. Els blocs militars. El pacte de Brusel·les (1948) i el debat sobre la defensa europeu-occidental. El Tractat de l'Atlàntic Nord (1949). La resposta soviètica: de les protestes diplomàtiques fins a la signatura del Tractat de Varsòvia (1955).
Les institucions polítiques i militars del Tractat de l'Atlàntic Nord.
Les institucions polítiques i militars del Tractat de Varsòvia.
3. Conflictes i resolució de conflictes durant la guerra freda. El cas coreà i la seva internacionalització. El paper de les Nacions Unides. Les intervencions xinesa

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

POLÍTICA INTERNACIONAL
Prof: Jesús M. Rodés

i nordamericana. Armistici i divisió del país.
La guerra d'Indoxina. La Conferència de Ginebra (1954).
El cas laosià.
La creació de l'Estat d'Israel (1948) i el conflicte
arabo-israelià.
Petroli i hegemonia: el cas de l'Iran.

Descolonització, Independència, No-Aliniament

1. El continent africà. Les colònies britàniques (Ghana, Tanzània, Rhodesia). Les colònies franceses (Guinea, Senegal, Algèria). El conflicte del Congo. Les colònies portugueses i la lluita armada. Els nous Estats independents, la dependència econòmica i la dependència política. La creació de la OUA.

3. Neutralisme i no-aliniament. La neutralitat activa. La Conferència Afro-asiàtica de Bandoung. Les polítiques tercermundistes: Egipte, Índia, Indonèsia i Xina. La Conferència de Belgrad (1961) i el naixement del moviment de països no-aliniats. L'influència iugoslava. La Conferència d'Alger (1973) i l'exigència d'un Nou Ordre Econòmic Internacional.

La coexistència pacífica

1. El Tractat xinès-hindu de 1954 i els cinc principis de la coexistència pacífica. L'herència leniniana en la formulació soviètics del concepte. Coexistència o

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLÍTICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

compromís entre les grans potències ? La "demarche" xinesa i les critiques tercermundistes. La coexistència pacífica en la pràctica de les Nacions Unides. La distensió, especificitat de la política nordamericana.

2. La solució dels problemes derivats de la II guerra mundial. El Tractat d'Estat d'Austria (1955) i les peculiaritats de la neutralitat austriaca. La normalització internacional del Japó (1956). La "Ostpolitik": la qüestió de les fronteres de Polònia. El tractat germano-polonès (1970). Les relacions soviético-alemanyes: El Tractat germano-soviètic (1972).
3. Conflictes "locals" i coexistència pacífica. El cas de Suez (1956) i la persistència del conflicte arabo-israelià.
4. Desestalinització i conflicte a l'Europa de l'Est. Berlín, Polònia, Hongria (1956). Funcions i disfuncions del Tractat de Varsòvia: la intervenció a Txecoslovàquia (1968). La "comunitat socialista d'estats" i el problema de la "sobirania limitada".
5. El risc d'enfrontament directe entre les dos grans potències: La crisi del Caribe (1962).
6. La política exterior de les grans potències. Els Estats Units de Kennedy a Carter. La Unió Soviètica després de Khruščov . Bipolarisme militar vs. Multi-

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLÍTICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

polarisme polític ?.

La política internacional a l'era nuclear

1. Club atòmic i bipolarisme. La limitació de l'armament nuclear. Prohibició parcial d'experiències nuclears i no proliferació d'armes nuclears. El Tractat de Moscó (1963). Els acords de 1968. No nuclearització i desnuclearització zonal: El Tractat de Washington sobre l'Antàrtic.
2. La limitació d'armaments. El control de l'armament estratègic. SALT I, II, III. El control de l'armament convencional. MBFR.

Seguretat i Cooperació a Europa

1. L'espai polític europeu. L'europeisme. Institucions europees i política continental. Els processos d'integració econòmica: La Comunitat Econòmica Europea i el Consell d'Ajuda Mutua Econòmica.
2. La Conferència de Seguretat i Cooperació a Europa. Les propostes i negociacions preliminars. La Conferència d'Helsinki, L'Acta Final d'Helsinki (1975) i les noves relacions internacionals. La Conferència de Belgrad. Les perspectives de la Conferència de Madrid. Els problemes específics de la regió mediterrània.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

Organització i funcionament del curs

La Universitat Autònoma de Barcelona es, estatutàriament, una Universitat de temps complet. L'assistència a les classes teòriques i pràctiques es, doncs, obligatòria i es considera el requisit indispensable per a superar el curs. En son exceptuats els estudiants que hagin obtingut del Deganat de la Facultat la dispensa reglamentària d'escolaritat.

El sistema de qualificacions es basa en la avaluació global i continuada.

Els estudiants preparen al llarg del curs els següents treballs:

1. 10 "dossiers" sobre retalls de premsa relatius a afers internacionals esdevinguts entre el 1er. d'octubre de 1979 i el 30 de març de 1980.
2. Un treball de recerca universitària, amb aparell crític, sobre un tema de política internacional lliurement escollit per l'estudiant. (extensió aproximada: 50 holandeses mecanografiades a dos espais).

Aquests dos treballs serán entregats al Departament el dia 1er. d'abril de 1980.

Sense aquest requisit s'enten que l'estudiant renuncia a ésser qualificat en la convocatòria de juny.

Però que farà a la convocatòria de setembre la data limit d'entrega dels treballs es el dia 1er. de setembre de 1980.

La prova final del curs consisteix en una entrevista

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE CIÈNCIA POLITICA

POLÍTICA INTERNACIONAL

Prof: Jesús M. Rodés

amb el professor sobre els següents temes:

1. Els "dossiers" i el treball de recerca.
2. Un tema del program escollit previament per l'estudiant.
3. Resposta a les preguntes (sobre tot el programa de la assignatura) formulades pel professor.

Els "dossiers" i treballs quedarán dipositats al Departament durant un període equivalent a un curs acadèmic després del qual els estudiants que ho desitgin podran retirar-los.